

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A. K. i J. K.

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 kwietnia 2012 r., sygn. akt I ACa 195/12

wydanym w sprawie z powództwa K. Spółki Jawnej z siedzibą w P.

przeciwko A. K. i J. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 20 sierpnia 2015 r.,

zażalenia skarżących - pozwanych A. K. i J. K.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt I ACa 1329/14,

1. oddala zażalenie,

2. przyznaje ze środków Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz adwokat A.J. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącym z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

W dniu 18 sierpnia 2014 r. A. K. i J. K. wnieśli skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 kwietnia 2012 r., I ACa 195/12. Wyrokiem tym zostały oddalone apelacje obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 29 kwietnia 2011 r., którym został uchylony nakaz zapłaty z dnia 9 kwietnia 2010 r., X GNc 192/10 i zasądzono solidarnie od pozwanych A. K. i J. K. na rzecz powoda K. spółki jawnej w P. kwotę 229 611,83 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2010 r. oraz umorzono postępowanie do kwoty 20 438,50 zł. Skarżący oparli skargę na podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c. w zw. z art. 399 k.p.c. Podnieśli, że Sady obu instancji oparły się na zawartym pomiędzy stronami porozumieniu z dnia 31 sierpnia 2008 r., według którego pozwani zobowiązali się zapłacić na rzecz powódki kwotę 522 384 zł w dwóch ratach. Wskutek wykrycia dopiero w lipcu 2014 r. dokumentów złożonych przez spółkę K. w Urzędzie Skarbowym w Ł. i w Sądzie Rejonowym w Ł. istnieje uzasadnione podejrzenie, że zostały podrobione, a podpisy na nich nie zostały złożone przez pozwanych.

Postanowieniem z dnia 8 października 2014 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi skargę o wznowienie odrzucił. Wskazał, że nie został zachowany przewidziany w art. 407 k.p.c. termin do jej wniesienia, ani nie została ona oparta na powołanej podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c.

W zażaleniu pozwani podnieśli zarzuty naruszenia art. 233 § 2 k.p.c., art. 403 § 2 k.p.c., art. 410 § 1 i 2 k.p.c. i wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia oraz uwzględnienie skargi, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wynika z art. 410 § 2 k.p.c. skarżący w skardze o wznowienie ma uprawdopodobnić zachowanie terminu do jej wniesienia lub dopuszczalność wznowienia. Jeżeli tego nie dokona należy go dopiero wezwać o wykonanie tego obowiązku. Uprawdopodobnienie nie może być utożsamiane z udowodnieniem wystąpienia ze skargą we właściwym czasie, czy też istnienia podstawy wznowienia. Oznacza, że skarżący w skardze przedstawił i należyście uzasadnił

twierdzenia, w tych dwóch aspektach, o których mowa w art. 410 § 2 k.p.c. Odnosi się więc do okoliczności faktycznych, na których oparta jest skarga oraz mających zaświadczyć terminowe jej wniesienie. Uprawdopodobnienie przeprowadza się za pomocą środków nawet niespełniających wymagań stawianych co do formy przez przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu dowodowym. W praktyce częstym środkiem uprawdopodobnienia są pisemne oświadczenia stron, czy osób trzecich (art. 243 k.p.c.). Gdy więc w skardze - jak w omawianym wypadku - skarżący sformułują okoliczności, które mogą wskazywać na istnienie, co najmniej jednej z podstaw wznowienia i zachowanie terminu do wniesienia skargi, to brak podstaw do wzywania ich o jej uzupełnienie na podstawie art. 410 § 2 k.p.c. Oprócz twierdzeń skargi i dokumentów dołączonych do skargi, skarżący uprawdopodobnili wskazywaną podstawę pismem z dnia 29 września 2014 r. i dołączonymi do niego dokumentami. Niezasadny był więc zarzut obrazy art. 410 § 2 k.p.c.

Sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401-404 k.p.c. nie oznacza jeszcze jednak oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia. Po uchyleniu art. 411 k.p.c. w judykaturze dominuje pogląd, że ocena, czy skarga opiera się o ustawową podstawę wznowienia, nie ogranicza się do badania, czy okoliczności wskazane przez skarżącego dają się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, lecz obejmuje badanie i ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 maja 2005 r., II CZ 41/05, niepubl., z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48, z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, niepubl., z dnia 30 maja 2007 r., I CZ 40/07, niepubl. oraz wyrok SN z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, LEX nr 334985).

Trafnie Sąd Apelacyjny podniósł, że w wypadku oparcia skargi na wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, istotny dla zachowania terminu jest dzień, w którym strona w sposób wiarygodny dowiedziała się o ich istnieniu i mogła ocenić prawdopodobny ich wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2012 r., II CZ 147/11, LEX nr 1215427). Skoro więc stwierdził, że skarżący, jako współnicy powódki

do dnia 31 sierpnia 2008 r. mieli wiedzę o istnieniu dokumentacji księgowej K. spółki jawnej za lata 2001 - 2008 oraz że zawiadomienie o przestępstwie skarżący do Prokuratury złożyli pierwotnie w dniu 19 lutego 2014 r. i z jego treści oraz dołączonych do niego dokumentów jednoznacznie wynika, iż już w tej dacie J. i A. K. znali treść sprawozdań finansowych składanych przez K. spółkę jawną w sądzie rejestrowym oraz urzędzie skarbowym, w tym treść sprawozdania sporządzonego na dzień 31 sierpnia 2008 r. na które powołują się w skardze, to trafnie ocenił, że ani fakt załączenia tej dokumentacji do akt postępowania przygotowawczego, ani też zapoznanie się z tą dokumentacją w lipcu 2014 r. nie otwarło im drogi do wystąpienia ze skargą. Z tego względu, termin przewidziany w art. 407 § 1 k.p.c. do wniesienia skargi o wznowienie nie został zachowany.

Trzeba także zgodzić się z Sądem Apelacyjnym, że skarga nie została oparta na ustawowej podstawie. Wskazane dowody, tj. przede wszystkim dokumenty księgowe spółki K. z lat 2001-2008 i składane przez nią sprawozdania finansowe, nie mają przymiotu nowości w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. i nie pozostają w bezpośrednim związku z podstawą faktyczną zaskarżonego skargą orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., IV CZ 79/13, LEX nr 139914 i z dnia 14 marca 2013 r., II UZ 3/14, LEX nr 1448333). Przedmiotem sprawy zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 kwietnia 2012 r. było roszczenie oparte na wekslu wystawionym na zabezpieczenie wierzytelności powódki wynikającej z porozumienia podpisanego przez wszystkich ówczesnych wspólników spółki w dniu 31 sierpnia 2008 r. Rzeczywiście stanowiło ono umowę wspólników, co do sposobu rozliczenia się osób występujących ze spółki; uchylenie się od skutków tej umowy z powołaniem się na błąd wymaga złożenia drugiej stronie tej czynności oświadczenia (art. 88 § 1 k.c.). Skoro zostało ono złożone w dniu 14 lipca 2014 r., a więc po prawomocnym zakończeniu postępowania, to nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania.

Nowości w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., to takie fakty i dowody, które nie mogły zostać ujawnione w prawomocnie zakończonym postępowaniu, a więc w jego toku dla strony skarżącej niedostępne czyli „nieujawnialne”. Nie mają zatem takiego przymiotu fakty i dowody, co do których istniała obiektywnie rzecz biorąc

możliwość ich powołania przed zapadnięciem zaskarżonego wyroku, lecz strona z ich nie skorzystała na skutek swej opieszałości, zaniedbania, czy błędnej oceny co do takiej potrzeby (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 listopada 2013 r., IV CZ 79/23, LEX nr 1399914 i z dnia 4 grudnia 2013 r., II CZ 81/13, LEX nr 1418728).

Zgodzić się trzeba z Sądem Apelacyjnym, że skarżący na podstawie art. 38 § 2 k.s.h. mieli nieograniczony dostęp do ksiąg i dokumentów spółki, aż do chwili wystąpienia z niej i z uprawnienia tego korzystali, na co wskazuje pokwitowanie dołączone do akt z dnia 6 marca 2008 r. Trafnie też zauważył, że na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1203) jawny charakter mają akta rejestrowe podmiotu wpisanego do tego Rejestru, w tym także sprawozdania finansowe przedsiębiorcy (art. 40 pkt 2 tej ustawy). Skarżący więc mieli możliwość zapoznania się z nimi jeszcze przed wszczęciem postępowania w sprawie, której skarga dotyczy. Na koniec należy zauważyć, że nieuwzględnienie zarzutu potrącenia kwoty 400 000 wynikało stąd, iż było to zobowiązanie M. K. a nie powódki K. spółki jawnej.

W tym stanie rzeczy zażalenie oddalono na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.